

Nr 4 (265) 2012
Tom LXXIII
WRZESIEŃ
PAŹDZIERNIK

SZKOŁA SPECJALNA

CZASOPISMO AKADEMII PEDAGOGIKI SPECJALNEJ
im. Marii Grzegorzewskiej

Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej

Redaktorzy tematyczni

Andrzej Giryński – pedagogika specjalna
Jan Łaszczuk – pedagogika, metodologia
Bernadeta Szczupał – pedagogika specjalna

Redaktor statystyczny

Mariusz Fila

Redakcja

Julita Kobos – język polski

Tłumaczenie na język angielski

Renata Wójtowicz

Skład komputerowy

Andrzej Kowalczyk

Wersji papierowa jest wersją pierwotną (referencyjną)

Czasopismo „Szkoła Specjalna” posiada punktację MNiSW (2 punkty) w kategorii B

Rada Naukowa:

Chiu-Hsia Huang (RC), Władysław Dykciak (PL), Tadeusz Gałkowski (PL), Sally Goddard Blythe (GB), Witalij Kantor (RUS), Aniela Korzon (PL), Czesław Kosakowski (PL), Irena Obuchowska (PL), Adam Szecówka (PL)

Redakcja:

Ewa Maria Kulesza (redaktor naczelna), Bernadetta Węclawik (sekretarz), Katarzyna Smolińska (członek)

**Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej
Dyrektor Wydawnictwa – Monika Bielska-Łach**

**Adres Redakcji: Wydawnictwo APS, 02-353 Warszawa
ul. Szczęśliwicka 40, tel. 22-589-36-45
centrala 22-589-36-00 wew. 1212, fax 22-658-11-18
e-mail: szkolaspecjalna@aps.edu.pl
nakład 1000 egz.**

SPIS TREŚCI

- 245 – *Jan Łaszczyk*
Dziewięćdziesięciolecie Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

OPRACOWANIA NAUKOWE

- 252 – *Tomasz Fetzki*
Spadkobiercy myśli Édouarda Séguina
- 260 – *Sławomira Sadowska*
W kręgu spieć, rozterek i potencjału uprawiania pedagogiki specjalnej
- 269 – *Magdalena Ostolska*
Pedagogika specjalna w perspektywie szkół waldorfskich
- 280 – *Kalina Makowska*
Edukacja teatralna jako metoda edukacyjna wpływająca na inicjację kulturalną uczniów

Z PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ

- 293 – *Małgorzata Wojtatowicz*
Wykorzystanie tablicy interaktywnej w szkole specjalnej. Część II. Pierwsze kroki przy tablicy

PRAWO I PRAKTYKA

- 301 – *Małgorzata Szeroczyńska*
Pojęcie niepełnosprawności w prawie polskim. Część 3

Z KRAJU I ZE ŚWIATA

- 311 – *Aleksandra Załustowicz*
Sprawozdanie z konferencji *Rola organizacji pozarządowych w procesie aktywnego włączania osób z niepełnosprawnością intelektualną w życie społeczne*. Poznań, 22–23 września 2011
- 314 – *Aneta Duda*
Sprawozdanie z konferencji ECSITE (The European Network of Science Centers and Museums) *Space and time unlimited*. Toulouse, Francja, 31 maja–2 czerwca 2012

RECENZJE

- 317 – Nancy Sorge: *Gespräche mit Menschen, die für „geistig behindert“ gehalten werden. Beiträge zur systemischen (Sonder-) Pädagogik*. Verlag Modernes Lernen, Dortmund 2010, ss. 127 (*Dagmara Ratajczak-Parzyńska*)
- 319 – Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz: *Wkład Matki Elżbiety Róży Czackiej w rozwój tyflogologii w kontekście współczesnej recepcji jej myśli*. Wydawnictwo UKSW, Warszawa 2011, ss. 263 (*Małgorzata Paplińska*)

NASZYM CZYTELNIKOM POLECAMY

- Anna Mikler-Chwastek : *Dotykowe poznawanie otoczenia. Diagnoza i wspomaganie rozwoju małych dzieci*. Wydawnictwo APS, Warszawa 2011, ss. 187 (*Ewa M. Kulesza*)

CONTENTS

- 245 – *Jan Łaszczyk*
Dziewięćdziesięciolecie Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

SCIENTIFIC STUDIES

- 252 – *Tomasz Fetzki*
Spadkobiercy myśli Édouarda Séguina
- 260 – *Sławomira Sadowska*
W kręgu spieć, rozterek i potencjału uprawiania pedagogiki specjalnej
- 269 – *Magdalena Ostolska*
Pedagogika specjalna w perspektywie szkół waldorfskich
- 280 – *Kalina Makowska*
Edukacja teatralna jako metoda edukacyjna wpływająca na inicjację kulturalną uczniów

FROM TEACHING PRACTICE

- 293 – *Małgorzata Wojtatowicz*
Wykorzystanie tablicy interaktywnej w szkole specjalnej. Część II. Pierwsze kroki przy tablicy

LAW AND PRACTICE

- 226 – *Małgorzata Szeroczyńska*
Concept of Disability in Polish Law. Part 3

HOME AND WORLD NEWS

- 311 – *Aleksandra Załustowicz*
Sprawozdanie z konferencji *Rola organizacji pozarządowych w procesie aktywnego włączania osób z niepełnosprawnością intelektualną w życie społeczne*. Poznań, 22–23 września 2011
- 314 – *Aneta Duda*
Sprawozdanie z konferencji ECSITE (The European Network of Science Centers and Museums) *Space and time unlimited*. Toulouse, Francja, 31 maja–2 czerwca 2012

REVIEWS

- 317 – Nancy Sorge: *Gespräche mit Menschen, die für „geistig behindert“ gehalten werden*. Beiträge zur systemischen (Sonder-) Pädagogik. Verlag Modernes Lernen, Dortmund 2010, ss. 127 (*Dagmara Ratajczak-Parzyńska*)
- 319 – Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz: *Wkład Matki Elżbiety Róży Czackiej w rozwój tyflogologii w kontekście współczesnej recepcji jej myśli*. Wydawnictwo UKSW, Warszawa 2011, ss. 263 (*Małgorzata Paplińska*)

WE RECOMMEND TO OUR READERS

- Anna Mikler-Chwastek : *Dotykowe poznawanie otoczenia. Diagnoza i wspomaganie rozwoju małych dzieci*. Wydawnictwo APS, Warszawa 2011, ss. 187 (*Ewa M. Kulesza*)

Tomasz Fetzki

SPADKOBIERCY MYŚLI ÉDOUARDA SÉGUINA

Streszczenie

Artykuł, czwarty z serii tekstów poświęconych Édouardowi Séguinowi – twórcy pedagogiki osób niepełnosprawnych intelektualnie, prezentuje wpływ, jaki jego koncepcje wywarły na twórczość innych pedagogów, nie tylko specjalnych. Szczególną uwagę poświęcono jego prekursorskiej roli wobec pedagogiki Nowego Wychowania.

Słowa kluczowe: Édouard Séguin, historia wychowania, pedagogika Nowego Wychowania, pedagogika osób niepełnosprawnych intelektualnie, początki pedagogiki specjalnej

HEIRS TO EDOUARD SEGUIN'S CONCEPTS

Summary

The article, the fourth in the series of texts on Edouard Seguin – the creator of education for people with intellectual disabilities – presents the influence of his concepts on the work of other educators, not only special teachers. Special attention is paid to his pioneering role in the New Education Movement.

Key words: history of education, Edouard Seguin, education for people with intellectual disabilities, origins of special education, New Education Movement

Sławomira Sadowska

W KRĘGU SPIĘĆ, ROZTEREK I POTENCJAŁU UPRAWIANIA PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

Streszczenie

W polu analizy znajdują się naukowe badania i refleksja nad stanem rozwoju i sposobem uprawiania pedagogiki specjalnej. Spojrzenie na współczesną wersję uprawiania pedagogiki specjalnej dotyka pola szerokich dyskusji przedstawicieli tej dyscypliny, jak również ocen spoza dyscypliny. Kluczy oglądu jest wiele – analizy (z uwzględnieniem historycznego rodowodu pedagogiki specjalnej i jej powiązań z innymi systemami społecznymi) odnoszą się do płaszczyzny teoretycznej, językowej czy metodologicznej. Uwaga zwrócona jest na przestrzeń dezaktualizacji i aktualizacji kluczowych dla pedagogiki specjalnej zagadnień w odwołaniu do zmieniających się stanowisk wobec niepełnosprawności, zapatrywań na warunki funkcjonowania człowieka niepełnosprawnego, interpretacji dotyczących miejsca człowieka niepełnosprawnego w społeczeństwie i jego relacji w świecie ludzi pełnosprawnych. Spojrzenie na współczesną wersję uprawiania pedagogiki specjalnej dowodzi, że głosów pedagogów specjalnych nie da się sprowadzić – jak to czynią niektórzy – do pseudonaukowej skamieliny myślowej, do głosów manipulatorskich, stanowiących mieszanek ignorancji i hipokryzji.

Słowa kluczowe: pedagogika specjalna, rozwój nauki, tworzenie wiedzy

CLASHES, DILEMMAS AND POTENTIAL IN THE PRACTICE OF SPECIAL EDUCATION

Summary

In the article, scientific research is analyzed, and the state of the development of special education and the way it is practiced are reflected on. The look at the contemporary version of special education practice touches on an area of extensive discussions held by the representatives of this branch as well as appraisals from outside the branch. The formulas for the examination are numerous – the analyses (that take into account the historical origins of special education and its connections with other social systems) refer to the theoretical plane, the linguistic plane or the methodological plane. Attention is focused on the sphere of key special education issues that are becoming irrelevant or revised with reference to the changing

positions on disability, opinions on the conditions of disabled people's functioning, interpretations concerning the place of people with disabilities in society and their relationships in the world of non-disabled people. The look at the contemporary version of special education practice proves that special teachers' opinions cannot be boiled down to pseudo-scientific fossilized thinking or to manipulative opinions that are a mixture of ignorance and hypocrisy – as some do.

Key words: special education, development of science, creation of knowledge

Magdalena Ostolska

APS, WARSZAWA PEDAGOGIKA SPECJALNA W PERSPEKTYWIE SZKÓŁ WALDORFSKICH

Streszczenie

Praca ma na celu przybliżenie czytelnikom specyfiki pedagogiki waldorfskiej i wykazanie jej przydatności na gruncie pedagogiki specjalnej w Polsce. Szczególnie podkreślono holistyczne podejście do człowieka i perspektywę postrzegania niepełnosprawności. Przedstawiono cechy charakterystyczne edukacji opartej na antropozoficznej teorii Rudolfa Steinera oraz jej zasięg na świecie i w naszym kraju.

Słowa kluczowe: Rudolf Steiner, antropozofia, pedagogika waldorfska, pedagogika steinerowska, wychowanie do wolności, eurytmia, pedagogika specjalna

SPECIAL EDUCATION IN VIEW OF WALDORF SCHOOLS

Summary

This paper is to introduce the reader to the specific character of Waldorf education and show its usefulness in special education in Poland. The holistic approach to man and the perception of disability deserve particular interest here. The paper presents the characteristics of education based on Rudolf Steiner's anthroposophical theory and the scope of the phenomenon in Poland and abroad.

Key words: Rudolf Steiner, anthroposophy, Waldorf education, Steiner education, education towards freedom, eurythmy, special education

Kalina Makowska

EDUKACJA TEATRALNA JAKO METODA EDUKACYJNA WPLYWAJĄCA NA INICJACJĘ KULTURALNĄ UCZNIÓW

Streszczenie

Tematem artykułu jest rola, jaką pełni szkoła w inicjacji kulturalnej dzieci i młodzieży poprzez edukację teatralną. Autorka podejmuje próbę zdefiniowania edukacji teatralnej oraz wyjaśnienia pojęcia inicjacji kulturalnej w tym kontekście. Rozważaniem teoretycznym towarzyszy opis oraz wnioski z badania empirycznego przeprowadzonego w 2007 r. w jednym z polskich miast liczących niespełna 40 tys. mieszkańców. Badania dowodzą, że szkoła jest istotnym elementem na drodze inicjacji kulturalnej poprzez edukację teatralną. Dla uczniów niepełnosprawnych teatr ma nieocenioną wartość terapeutyczną. Mimo że na podstawie przeprowadzonych badań nie można uzurpować sobie prawa do uogólniania wyników na obszar całego kraju, to wysuwane wnioski wydają się być sugestywne dla praktyki edukacyjnej i skłaniają do refleksyjnego spojrzenia na współczesną edukację teatralną prowadzoną przez szkoły.

Słowa kluczowe: edukacja teatralna, inicjacja kulturalna, edukacja kulturalna, teatr, teatralizacja, edukacja, szkoła, uczeń niepełnosprawny

THEATER EDUCATION AS AN EDUCATIONAL METHOD AFFECTING THE CULTURAL INITIATION OF STUDENTS

Summary

The article refers to the role played by school in the cultural initiation of children and adolescents through theater education. It attempts to define theater education and explain the concept of cultural initiation in this context. Theoretical discussion is accompanied by a description of and conclusions from empirical research conducted in 2007 in a Polish town with almost 40 thousand inhabitants. The research proves that school is an important element on the road of cultural initiation through theater education. Theater has an invaluable therapeutic function for students with disabilities. Even though the findings cannot be generalized to the whole country, the conclusions seem to be suggestive for educational practice and provoke reflection on contemporary theater education provided by schools.

Key words: theater education, cultural initiation, cultural education, theater, staging, education, school, student with disability